

در صلاحیت شورای داورى

مقدمه : چون قانون شورای داورى از قوانین بدیع و جدید التصویب است و اعضاء شورای داورى از بین معتمدین محلی انتخاب میشوند و ممکن است در امور قضائی سابقه قبلی و مهارت نداشته باشند لذا حس تعاون و معاضدت مرا بر آن داشت مقاله‌ای در این زمینه برشته تحریر در آورم .

این موضوع نه تنها مورد استفاده شورای داورى قرار میگیرد بلکه وظایف مأمورین شهر بانی و ژاندارمرى راهم در شهرها و بخشهاییکه شورای داورى تشکیل میشود برای تنظیم پرونده مقدماتی و تشخیص مرجع صالحه آسان میسازد برای بیان مطلب بر حسب قوانین و مقرراتیکه در نصاب رسیدگی شورای داورى است مقاله خود را بدو مبحث اختصاص میدهد .

مبحث اول در امور مدنی

مطابق ماده ۱۴ قانون مصوب ۱۹ تیر ماه ۱۳۴۵ صلاحیت شورای داورى در امور مدنی بشرح زیر است .

- ۱ - شکایت از کسبه و پیشه‌وران در امور کالا یا خدمت موضوع معامله در صورتیکه موضوع اختلاف بیش از ده هزار ریال نباشد .
- ۲ - خسارت وارده بوسایل نقلیه در تصادف رانندگی در صورتیکه میزان خسارت مورد شکایت بیش از ده هزار ریال نباشد .
- ۳ - سایر اختلافات مالی در صورتیکه بیش از ده هزار ریال نباشد باستثناء اختلافاتیکه موضوع آن مال غیر منقول باشد .
- ۴ - اختلافات همسایگان از هر حیث مخصوصاً خسارات وارده بساختمان در صورتیکه

موضوع اختلاف قابل تقویم نبوده یا بیش از ده هزار ریال نباشد .

۵ - اختلافات مربوط به کدورت‌های خانوادگی یا زناشویی در صورتیکه اختلافات زن و شوهر در اصل نکاح و باطلاق نبوده و تقاضای آنها هم متنازع نباشد اگر اختلافات مالی باشد مقررات شق سوم این ماده لازم‌الرعایه خواهد بود .

هر چند بند ۳ از ماده فوق‌الذکر صلاحیت شورای داورى را در امور مالی با اموال منقول اختصاص داده است لیکن بموجب نص صریح شق ۴ همان ماده شورای داورى حق رسیدگی بکلیه اختلافات همسایگان را از هر حیث دارد .

از جمله اختلافات همسایگان مزاحمت و ممانعت از حق و تصرف عدوانی در اموال غیر منقول است شورای داورى با اختیار حاصله از قسمت اخیر ماده ۱۶ قانون مزبور اختلافات حاصله را حتی المقدور بطور کدخدامنشی حل و فصل مینماید .

مبحث دوم امور کیفری

بر طبق ماده ۱۵ در امور کیفری شورای داورى بکلیه جرائم خلافی و جنحه‌هاییکه مجازات آن بیش از دو ماه حبس تأدیبی یا یک هزار و دو بیست ریال جزای نقدی نباشد رسیدگی میکند در شهرهاییکه قانون اختیار افسران شهر بانی در وصول جرائم را نماندگی مصوب ۱۳۳۹ اجراء میشود و رسیدگی به تخلف از مقررات راهنمایی و رانندگی در صلاحیت شورای داورى نیست از مفهوم مخالف قسمت اخیر ماده مذکور چنین استنباط میشود در شهرهاییکه شهر بانی تأسیس نشده و در صورت تأسیس اختیار رسیدگی و اخذ جریمه از رانندگان با افسران شهر بانی تفویض نگردیده است شورای داورى بتخلفات رانندگان نیز رسیدگی خواهد نمود .

مقررات قسمت اول ماده ۱۶ شورای داورى همان است که ماده ۲۸ قانون آئین دادرسی کیفری در مقام بیان صلاحیت دادگاههای بخش کیفری مقرر داشته است با این تفاوت که مطابق تبصره ماده ۲۸ قانون اخیر الذکر صلاحیت دادگاههای بخش در دعاوی ناشی از ضرر و زیان حاصله از جرم خلافی و جنحه تا حدود پنجاه هزار ریال برآورد گردیده ولی شورای داورى در مورد ضرر و زیان فقط تا میزان ده هزار ریال حق رسیدگی را دارد .

باید دانست مقررات خلافی فوق‌الماذیه زیاد است و این مقاله گنجایش درج و ذکر موارد خلافی را ندارد .

شوراهای داورى میتوانند مستقیماً یا از طریق سازمان مرکزی شوراهای داورى مجموعه مقررات خلافی را بدست آورده و مورد استفاده قرار بدهند .

در خصوص جرائم جنحه که میزان حبس تا دو ماه یا کمتر باشد و جزای نقدی از یک هزار و دو بیست ریال تجاوز نکند مستلزم بررسی قوانین مختلف است که عبارتند از :

الف - قانون مجازات عمومی

مواردیکه از قانون مجازات عمومی میتوان استخراج نمود ذیلا بدرج و تشریح آن مبادرت میبورد :

- ۱ - مطابق ماده ۱۲۸ قانون مجازات عمومی هر کس درختهایی را که در میدانگاهها و باغهای عمومی و شوارع و نحو آنها غرس شده من غیر حق قطع یا تلف کند بحبس تأدیبی از یازده روز الی یکماه محکوم خواهد شد و باید خساراتی را که وارد نموده است جبران نماید .
- ۲ - ماده ۱۳۷ قانون مزبور مقرر میدارد هر کس از مستخدمین دولت که درحین مأموریت خود بجهت از کسی مأکولات یا علوفه بگیرد بدون اینکه قیمت عادله بدهد به یازده روز تا یکماه حبس تأدیبی محکوم خواهد شد به علاوه باید از عهده خسارات وارده برآید .
- ۳ - بموجب ماده ۱۷۴ هر گاه کسی بغیر عمد جرح یا ضربی وارد آورد یا سبب وقوع آن گردد بیازده روز الی یکماه حبس تأدیبی و بتأدیه شش الی سی تومان غرامت یا فقط بیکی از این دو مجازات محکوم خواهد شد مگر اینکه جرح یا ضرب غیر عمدی ناشی از بی احتیاطی یا مخالف با نظامات دولتی باشد در اینصورت مرتکب بهر دو مجازات محکوم میشود .
- ۴ - بر طبق قسمت اول ماده ۲۱۹ قانون مجازات عمومی کسی که در امور خلافی شهادت دروغ بدهد به یازده روز الی یکماه حبس تأدیبی محکوم میگردد و اگر در ازاء شهادت دروغ وجه و یا مالی گرفته و یا تعارفی قبول کرده باشد علاوه بر استرداد و ضبط آنچه که گرفته است به حد اکثر مجازات مزبور محکوم خواهد شد .
- ۵ - مطابق قسمت اخیر ماده ۲۲۵ قانون مذکور هر کس شفاهاً دیگری را تهدید به قتل نماید اعم از اینکه بر اثر تهدید تقاضای وجه یا انجام کاری بکند یا نکند به حبس تأدیبی از یازده روز الی یکماه محکوم میگردد .
- ۶ - ماده ۲۵۶ قانون مجازات عمومی میگوید هر کس یکی از حیوانات اهلی حلال گوشت دیگری را غیر از آنچه در ماده ۲۵۵ مذکور است عمداً بکشد یا سم بدهد یا ناقص کند به حبس تأدیبی از یازده روز تا یکماه یا به تأویه غرامت از ۶ الی پانزده تومان محکوم خواهد شد .
- توضیح آنکه چون میزان مجازات مقرر در ماده ۲۵۵ خارج از صلاحیت شورای داور است از ذکر ماده مزبور خودداری گردید .
- ۷ - ماده ۲۷۳ قانون مجازات همگانی مقرر داشته که هر کس نظماً یا نشراً کسی را هجو کند و آن را منتشر نماید بحبس تأدیبی از یازده روز الی یکماه و تأدیه غرامت از شش الی پنجاه تومان محکوم میشود .

ب - از قانون اعسار مصوب آذر ۱۳۱۳

برابر ماده ۳۱ قانون اعسار هر گاه معلوم شود پس از صدور حکم اعسار از معسر رفع عسرت شده معهدا از حکم اعسار استفاده کرده است بتقاضای محکوم له جزائماً تعقیب و بحسب تأدیبی تادوماه محکوم خواهد شد .

ماده ۳۲ - هر کس بنحوی از انحاء برای معسر قلمداد کردن کسی که معسر نیست با او تبانی کرده و یا برخلاف حقیقت خود را طلبکار معسر قلمداد و در این موضوع با معسر تبانی کند شریک جرم مذکور در ماده فوق محسوب خواهد شد .

ج - از قانون متمم بودجه سال ۱۳۱۴

بموجب قسمت اول ماده ۱۶ قانون مزبور هر گاه در خارج از مرکز رسومات و یا نقاطیکه اداره رسومات اجازه داده باشد آلات و ادوات تقطیر الکل یا مواد اولیه تخمیر شده که معلوم شود برای تقطیر الکل تهیه شده کشف شود علاوه بر ضبط عین مال مرتکب و شرکاء و معاونین هر یک پرداخت جریمه نقدی از پانصد الی یک هزار ریال محکوم خواهند شد .

د - از قانون آمار و ثبت احوال مصوب ۱۴ اردیبهشت ۱۳۱۹

ماده ۶۰ - از تاریخ اجراء مقررات راجع به ثبت احوال در هر حوزه کسانیکه وظایفی برطبق این قانون برای ثبت ولادت و فوت در عهده آنها قرار گرفته انجام ندهند و همچنین مشمولین مواد ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ علاوه بر اینکه بموجب حکم داد گاه به یازده روز تادوماه حبس تأدیبی قابل خریداری بقرار روزی از ده تا چهل ریال محکوم میشوند بانجام تکالیف مقرر نیز محکوم خواهند گردید در صورتیکه خود آنها تاده روز بعد از ابلاغ قطعی تکالیف خود را راجع به ثبت واقعه انجام دهند از کیفیت مذکور معارف خواهند بود (چون در این ماده بمواد ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ عطف شده است لازم میدانند متن مواد سه گانه رادر ذیل درج نماید :

ماده ۳۲ - کلیه اتباع ایران باید دارای شناسنامه باشند .

ماده ۳۳ اشخاصیکه بسن ۱۸ سال تمام رسیده باشند شخصاً باید برگه شناسنامه بگیرند و مسئول گرفتن شناسنامه کسانیکه سن آنها کمتر از ۱۸ سال است ولی خاص بترتیب (پدر . جد پدری . وصی . منسوب) یا قیم آنها میباشد و در غیاب ولی مادر مسئول است برای اولادش که بسن ۱۸ سال نرسیده است درخواست شناسنامه نماید .

ماده ۳۴ - نسبت باطفال سرراهی کسیکه طفل را نگاهداری میکند یا رئیس بنگاهی که طفل به آنجا سپرده شده است موظف بدریافت شناسنامه طفل خواهد بود .

ماده ۵۲ - کسانی که بعد از تصویب این قانون بگرفتن شناسنامه مکرر مبادرت نمایند بحکم دادگاه خلافی از يك تا هفت روز حبس و یا از ۵ ریال تا ۵۰ ریال جریمه محکوم خواهند شد .

مجازات مقرر در این ماده از درجه خلافی است و برای مزید استحضار در این ستون قید گردیده است بلحاظ عدم تصریح نوع حبس در این ماده و مواد دیگر یاد آوری يك موضوع و آشنا ساختن اعضاء شورای داورى با اصطلاح قانونی انواع جرائم تا آنجائیکه وظایفشان ایجاب مینماید ضرورى بنظر میرسد .

مستفاد از مواد ۹ و ۱۰ و ۱۱ قانون مجازات عمومى چنانچه میزان حبس تأدیبى بیش از يك ماه باشد جنحه بزرگ نامیده میشود .

مجازات جنحه كوچك بقرار زیر است : ۱ - حبس تأدیبى از یازده روزالى بكماء .

۲ - غرامت ازدویست و یکریال تا پانصدریال .

مجازات خلاف بدینقرار است : ۱ - حبس تکدیبرى از دو روز تا ده روز ۲ - غرامت

تا دو یست ریال .

باستناد تبصره ماده ۱۲ همان قانون در موارد جنحه که مراجع قضائى رعایت تخفیف را مفید تشخیص بدهند میتواند میزان حبس را تا یازده روز و غرامت را از حد اکثر تا دو یست و یکریال تقلیل بدهند و تخفیف بیشترى قانوناً جایز نیست .

۵ - از قانون انکار زوجیت

ماده ۲ - زنیکه برخلاف واقع ادعای زوجیت و مطالبه حقوقى مالی ناشى از ازدواج کرده و همچنین کسیکه بعنوان قائم مقام قانونى زنى برای مطالبه حقوقى مالی ناشى از عقد ازدواج با علم بعدم زوجیت اقامه دعوا نماید بمجازات از یازده روز تا دو ماه و بجزای نقدى از صد تا هزار ریال و یا بهردو مجازات محکوم خواهد شد .

مطابق شق ۵ ماده ۱۳ قانون شورای داورى چنانچه در اصل نکاح و طلاق بین زوجین اختلاف باشد شورای مزبور صلاحیت رسیدگى را ندارد و در صورت طرح دعوى در محاکم صالحه و صدور حکم قطعى محکوم له میتواند باستناد چنین حکمى در شورای داورى شکایت کیفرى نموده و مطالبه خسارت نماید مشروط بر اینکه میزان خسارت مورد ادعا از صد تا هزار ریال نباشد .

و - از قانون ورود و خروج اتباع خارجه مصوب ۱۹ اردیبهشت ۱۳۱۰

طبق قسمت اول ماده ۱۶ - هر خارجى که مقررات این قانون و یا نظامات و احکامى را که بر طبق این قانون صادر میشود رعایت نکند بجزای نقدى از دو اده ریال تا شصت ریال محکوم خواهد شد .

ز - از قانون تذکره مصوب دیماه ۱۳۱۱

ماده ۱۳ - ایرانیانیکه بممالک خارجه مسافرت یا بایران مراجعت میکنند باستثنای اشخاصیکه در نقاط سرحدی اقامت دارند و در نقاط مزبور عبور و مرور میکنند باید بر طبق نظامنامه تذکره خود را لدی الورود یا در موقع مراجعت بویزای نماینده ایران برسانند .

ماده ۲۹ - هر ایرانیکه تذکره خود را بویزاهائی که در ماده ۱۳ این قانون مقرر شده نرساند باید نسبت بهر ویزای مجانی پنج ریال و نسبت بهر ویزای غیر مجانی علاوه بر قیمت ویزا یکبرابر آن را بعنوان جریمه پردازد .

ح - از قانون پستی مصوب ۱۵ رمضان ۱۳۱۲ هجری مطابق با سال ۱۲۹۴ شمسی

ماده ۵۲ - هر گاه کسی برخلاف مطورات مواد ۲ و ۴ و ۵ رفتار نماید از یکروز الی یکماه حبس خواهد شد و در صورت تکرار تقصیر مجازات ممکن است بدوماه بالغ شود مواد ۲ و ۴ و ۵ مربوط بتصدی حمل و نقل پاکات و امانت پستی با ادارات پست و تلگراف و نحوه بسته بندی و ارسال آنها بنقاط مختلف کشور میباشد که چون در حال حاضر مؤسسه ای وجود ندارد که بتواند با ادارات و تشکیلات پست و تلگراف رقابت نماید موجهی برای درج متن مواد مزبور بنظر نمی رسد .

ماده ۵۳ - هر گاه کسی تمبر باطله یا سایر اوراق قیمتی باطل شده را مجدداً استعمال نماید از شش روز الی یکماه حبس میشود .

ماده ۵۴ - فروش و استعمال هر قسم اوراقی که به تمیر یا سایر اوراق قیمتی پست شباهت داشته باشد اکیداً ممنوع و هر کس برخلاف این ماده رفتار نماید از ده روز الی یکماه حبس خواهد شد .

ماده ۵۵ - اجراء مجازاتهای فوق موقوف بصدد حکم رسمی از محاکم عدلیه است .

ط - از قانون متحدالشکل نمودن البسه اتباع ایران در داخله مملکت مصوب دیماه ۱۳۰۷

ماده ۱۵ کلیه اتباع ذکور ایران که بر حسب مشاغل دولتی دارای لباس مخصوص نیستند در داخله مملکت مکلف هستند که ملبس بلباس متحدالشکل بشوند و کلیه مستخدمین دولت اعم از قضائی و اداری مکلف هستند که در موقع اشتغال بکار دولتی بلباس مخصوص قضائی یا اداری ملبس شوند و در غیر آن موقع باید بلباس متحدالشکل ملبس گردند .

ماده ۲ - طبقات هشتمگانه که عبارتند از:

۱ - مجتهدین مجاز از مراجع تقلید که اشتغال بامور روحانی داشته باشند .

۲ - مراجع امور شرعیه دهات و قصبات که از عهده امتحان مربوطه برآیند .
۳ - مفتیان اهل سنت و جماعت که از طرف دو نفر از مفتیان مسلم اهل سنت اجازه فتوی داشته باشند .

- ۴ - پیش نمازان دارای محراب .
۵ - محدثینی که از طرف دو نفر مجتهدین مجاز اجازه روایت داشته باشند .
۶ - طلاب مشغولین بفقہ و اصول که در درجه خود از عهده امتحان برآیند .
۷ - مدرسین فقه و اصول و حکمت الهی .
۸ - روحانیون ایرانیان غیر مسلم .
از مقررات این قانون مستثنی هستند .

طبق ماده ۳ قانون مزبور متخلفین از این قانون در صورتیکه شهر نشین باشند بجزای نقدی از یک تا پنج تومان و یا بحبس از یک تا یازده روز و در صورتیکه شهر نشین نباشند بحبس از یک تا پانزده روز بحکم محکمه محکوم خواهند گردید. وجوه جرائم مأخوذه از اجرای این ماده در هر محل توسط بلدیة (شهر داری) مخصوص تهیه لباس متحدالشکل برای ساکنین آن محل خواهد بود.

ی - از قانون اوزان و مقیاسها مصوب ۱۳۱۱۵

ماده ۴ - پس از اجرای این قانون در هر محل هر کاسب و تاجری که با اوزان و مقیاسهای تقلبی داد و ستد کند بحبس تأدیبی از یکروز تا پانزده روز و در صورت تکرار تا دو ماه محکوم خواهد شد بملأه اوزان و مقیاس های تقلبی نیز ضبط میشود .

ک - قانون راجع بپدھی و اردین بمهمانخانه ها و پانسیونها

مصوب اول شهریور ۱۳۱۲

ماده ۱ - صاحبان مهمانخانه و پانسیون و جاهای مانند آن حق دارند مادام که وارد یا مسافری بدهی خود را بابت کرایه منزل و قیمت غذا و سایر چیزهایی که مصرف کرده نپرداند از خروج اشیاء و اثاثیه متملق با و معادل بدهی او جلوگیری کرده و در شهرها از مأمورین نظامیه و در خارج شهرها از مأمورین امنیه توقیف اشیاء مذکور را تقاضا کنند هر گاه معلوم شود که اشخاص فوق بدون حق مانع از خروج اسباب یا اثاثیه شده یا توقیف آنها را تقاضا کرده اند علاوه بر جبران خسارت مالی مسافر یا وارد بجزای نقدی از پنجاه تا یک هزار ریال محکوم خواهند شد .
تبصره : حق استفاده از این ماده مخصوص کسانی است که قبلاً کرایه منزل و قیمت غذا و غیره را اعلان و در محلی که هر وارد بتواند آنها را ببیند الصاق کرده باشند .

ماده ۲ - هر کس در مهمانخانه یا رستوران و جاهای مانند آن وارد شده و پس از بیرون رفتن یا صرف غذا و غیره باستناد نداشتن مالی از تأدیة کرایه منزل یا قیمت چیزهایی که مصرف کرده

خودداری نماید علاوه بر محکومیت حقوقی بحسب تأدیبی از یازده روز تا پانزده روز محکوم خواهد شد .

ل - از قانون شهرداریها مصوب تیرماه ۱۳۳۴

ماده ۹۲ - نوشتن هر نوع مطالبی یا الصاق هر نوشته‌ای بر روی دیوارهای شهر که مخالف مقررات انجمن شهر باشد ممنوع است مگر در محلهائی که شهرداری برای نصب والصاق اعلانات معین میکند و در این محلهها فقط باید به نصب والصاق آگهی اکتفا کرد و نوشتن آن نیز ممنوع است متخلف علاوه بر تداپه خسارت مالکین بپرداخت پانصد تا یک هزار ریال محکوم خواهد شد .

م - از قانون بیمه های اجتماعی

ماده ۸۶ - هر گاه بیمه شده با ارائه اسناد و گواهی های خلاف واقع یا توسل بعناوین و وسائل تقلبی از مزایای مقرر در این قانون بمنفع خود یا عائله خود و یا اشخاص ثالث استفاده نماید بدو برابر خسارت وارده و در صورت تکرار علاوه بر جریمه نقدی بحسب تأدیبی از یازده روز تا دو ماه محکوم خواهد شد .

ماده ۸۸ - کارفرمایانیکه در موعد مقرر در ماده ۳۰ لیست بیمه شدگان خود را که شامل اسامی و میزان مزد یا حقوق و مزایای بیمه شدگان میباشد بسازمان یا بشعب یا نمایندگیهای مربوط ارسال نمایند یا بقریبی که با موافقت قبلی سازمان معین میشود عمل نکنند ملزم بپرداخت جریمه نقدی معادل یک بیستم حق بیمه مقرر در هر ماه خواهند بود .

ماده ۸۹ - هر کارفرما بمنظور فرار از انجام تکالیف مقرر در این قانون عده بیمه شدگان خود یا میزان مزد و حقوق یا مزایای آنان را کمتر از عده و میزان حقیقی در لیست ارسال قلمداد نماید علاوه بر پرداخت حق بیمه واقعی بپرداخت دو برابر ما به التفاوت آن بمبلغ مندرج در لیست ارسال محکوم خواهد شد .

ماده ۹۰ - کارفرمایانیکه بمنظور جلب نفع برای خود یا بیمه شدگان یا اشخاص ثالث بنحوی از انجااء مرتکب صدور گواهی خلاف واقع یا تبانی گردند برای مرتبه اول به دو برابر خسارت وارده و در صورت تکرار علاوه بر جریمه نقدی بحسب تأدیبی از یازده روز تا دو ماه محکوم خواهند شد .

ماده ۹۱ - کارفرمایانیکه وجوهی زاید بر میزان مقرر در این قانون بعنوان حق بیمه از مزد یا حقوق و مزایای کارگران خود کسر نمایند علاوه بر رد مبلغ اضافی به آنها به جازات مندرج در ماده ۹۰ محکوم خواهند شد .

تكملة :

علاوه بر قوانین مذکور در این مقاله قوانین دیگری هم سابقاً بتصویب رسیده که از حیث مجازات مقرر در نصاب شورای داورى میتواند واقع شود ولی شأن نزول و فلسفه تصویب آنها بلحاظ موقعیت خاصی بوده که در آن زمان ایجاب میکرد مورد عمل قرار گیرد از قبیل مقررات مذکور در ماده ۱۶۱ قانون نظام وظیفه یا مقررات مربوط بقانون جلوگیری از بیماریهای واگیردار که بر اثر تسهیل وسایل بهداشتی و تأسیس بیمارستانها بندرت اتفاق میافتند مریض مبتلی بمرض مسری گردید خود او یا کسان نزدیکش در مقام معالجه بر نیایند و باعث گسترش مرض و سرایت باطرافیان شوند بدین لحاظ از درج قوانین مزبور صرف نظر گردید .

نکته ای که احتیاج بپادآوری دارد این است که حسبهای تعیین شده در صلاحیت شورای داورى خواه در امور خلافی یا جنبه قابل تبدیل بجزای نقدی از قرار روزی ده تا پانصد ریال خواهد بود و حکم این مورد در ماده ۴ قانون اصلاحی اضافی بآئین دادرسی کیفری بیان شده است .

مطلب دیگر امتیازی که قانون شورای داورى بر قوانین آئین دادرسی کیفری دارد حذف تشریفات زاید و سهولت اجراء قانون اخیر التصویب میباشد زیرا مستنبط از مواد ۱۶ و ۱۷ قانون مزبور اینست که عدم حضور طرفین مانع از رسیدگی شورای داورى نخواهد بود مگر اینکه یکی از طرفین عذر موجه داشته باشد و مراتب را بشورای داورى اعلام دارد و چنانچه شورای داورى عذر طرف غایب را موجه تشخیص داد وقت مناسب دیگری تعیین و بطرفین اطلاع میدهد ولی تشخیص اینکه چه عذرهائی موجه است نیاز بحکم قانونی دارد. ماده ۱۳ آئین دادرسی کیفری تکلیف مراجع قضائی را روشن نموده و مقرر میدارد که جهات ذیل عذر موجه محسوب است .

۱ - نرسیدن احضارنامه یا دیر رسیدن آن بقسمی که مانع از حضور در وقت مقرر شود .

۲ - مرضی که مانع از حرکت است .

۳ - فوت یکی از والدین یا زوج یا زوجه و یا اولاد و یا مرض سخت یکی از اشخاص مذکور .

۴ - ابتلای بزرگی از قبیل حریق و امثال آن .

۵ - عدم امکان مرادده بواسطه بلیات سماوی از قبیل امراض مسری و یا طاعون و غیره یا طغیان

رودخانه و امثال آن .

۶ - در توقیف یا حبس بودن .

در خصوص اجراء احکام شورای داورى ماده ۱۸ قانون مقرر میدارد در صورتیکه مشاور

تصمیم شورای داورى را از جهت صلاحیت و مقررات مذکور در این قانون صحیح تشخیص دهد رأی شورای داورى قطعی است و مشاور ظرف پنج روز دستور اجراء آنرا صادر نماید و در امور مدنی عملیات اجرائی بمتصدی اجراء دادگاه شهرستان و یا هر يك از اعضاء دفتر شورای داورى و در امور کیفری بمعهده ضابطین دادگستری محول میشود و چنانچه مشاور تشخیص دهد که شورا

در رسیدگی رعایت مقررات قانونی را ننموده است پرونده را جهت رسیدگی بمرجع صلاحیت‌دار دادگستری ارسال میدارد .

احاله پرونده بمرجع دادگستری منحصر باین مورد نیست بلکه مطابق ماده ۲۲ قانون شورای داورى جز در امور خلافی هر گاه اتخاذ تصمیم در موضوعی نماید محتاج بسابقه و دقت نظر و تجربیات قضائی باشد بدرخواست شورای داورى یا مشاور با تصویب رئیس دادگاه شهرستان در مرجع صالح دادگستری بموضوع رسیدگی خواهد شد .

اتحادیه پاریس

اتحادیه بین‌المللی حمایت مالکیت صنعتی و تجارتنی و فلاحتی معروف به اتحادیه پاریس در ۲۰ مارس ۱۸۸۳ میلادی در پاریس تشکیل و قرارداد چند جانبه در همان تاریخ امضاء شد.

این قرارداد در ۱۴ دسامبر ۱۹۰۰ در بروکسل، در ۲ ژوئن ۱۹۱۱ در واشنگتن ، در ۶ نوامبر ۱۹۲۵ در لاهه و بالاخره در ۲ ژوئن ۱۹۳۴ در لندن از طرف کنگره نمایندگان دول عضو اتحادیه مورد تجدید نظر قرار گرفت که مشتمل بر ۱۸ ماده در آرشیو دولت بریتانیا بایگانی است.

اجازه الحاق دولت ایران به قرارداد پاریس بموجب ماده واحده مصوب ۱۰ اسفند ۱۳۳۷ تصویب گردیده و پس از طی تشریفات لازم روز ۱۶ دسامبر ۱۹۵۹ (۲۴ آذر ماه ۱۳۳۷) تاریخ رسمی الحاق ایران به اتحادیه و قرارداد پاریس اعلام گردیده است.

از آن تاریخ ببعد دولت اجرای مواد قرارداد را بعهده گرفته و محاکم دادگستری حقوق اتباع خارجی صاحبان علائم و اختراعات را که در ایران به ثبت رسیده مورد حمایت قرار میدهند .